

122. Perjantaina 11 päivänä lokakuuta 1996

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Vaaleja

1) Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali 3793

Kolmas käsittely

2) Hallituksen esitys ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi ..... ”

Hallituksen esitys 92/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 10/1996 vp

3) Hallituksen esitys laiksi ulosotonviranomaisia ja muutoksenhakua sekä ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevan uudistuksen siirtymäsäännöksistä ..... ”

Hallituksen esitys 93/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 11/1996 vp

Lähetekeskustelu

4) Hallituksen esitys valtion aluehallintoa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi ..... ”

Hallituksen esitys 148/1996 vp

5) Hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1997 perittävästä maksusta 3794

Hallituksen esitys 174/1996 vp

6) Hallituksen esitys laeiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta 3794

Hallituksen esitys 175/1996 vp

7) Hallituksen esitys laiksi sotilasvammalain muuttamisesta 3795

Hallituksen esitys 176/1996 vp

8) Hallituksen esitys laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 3796

Hallituksen esitys 177/1996 vp

9) Hallituksen esitys laeiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 178/1996 vp

10) Hallituksen esitys laiksi työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 3797

Hallituksen esitys 179/1996 vp

11) Talousarvioaloitteet 1—441/1996 vp (ks. istunnon n:o 120 päiväjärjestys) ..... ”

Mietintöjen pöydällepano

12) Hallituksen kehitysyhteistyökertomus vuodelta 1994 3802

Kertomus 14/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

- 13) Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Tunisian tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Euro-Välimeri -sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3802
- Hallituksen esitys 96/1996 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 18/1996 vp
- 14) Hallituksen esitys Kiinan kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ..... ”
- Hallituksen esitys 133/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 21/1996 vp
- 15) Hallituksen esitys laiksi Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 1997 ..... ”
- Hallituksen esitys 135/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 22/1996 vp
- 16) Hallituksen esitys valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1997 ..... ”
- Hallituksen esitys 122/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 23/1996 vp
- 17) Hallituksen kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1993 ovat antaneet aihetta ..... ”
- Kertomus 7/1996
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 24/1996 vp
- 18) Lakialoite laiksi kalastuslain muuttamisesta ..... ”
- Lakialoite 4/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1996 vp
- 19) Hallituksen esitys laeiksi työntekijäin eläkelain 12 ja 15 §:n sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 3802
- Hallituksen esitys 143/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 18/1996 vp
- 20) Hallituksen esitys laeiksi lääkelain ja apteekkimaksusta annetun lain muuttamisesta 3803
- Hallituksen esitys 118/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 19/1996 vp
- ” 21) Hallituksen esitys laeiksi erikoissairaanhoitolain, kansanterveyslain 40 §:n ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaan annetun lain 7 §:n muuttamisesta ..... ”
- Hallituksen esitys 142/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 20/1996 vp
- 22) Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 1995 ..... ”
- Kertomus 2/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 15/1996 vp
- ” 23) Hallituksen esitys laiksi arvo-osuustileistä annetun lain 29 ja 30 §:n muuttamisesta ..... ”
- Hallituksen esitys 102/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 16/1996 vp
- Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.
—————
- ” Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho, Apukka, Aura, Backman, Enestam, Hellberg, Huotari, Huttu-Juntunen, Häkämies, Ihamäki, Juhantalo, Kalli, Karhunen, Knaapi, Korhonen R., Koski M., Laaksonen, Laitinen, Lapintie, Lax, Leppänen P., Liikkanen, Lindén, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Myllyniemi, Mönkäre, Norrback, Nyby, Ojala A., Ojala O., Pekkarinen, Pietikäinen S., Polvi, Rauramo, Rimmi, Rinne, Roos, Saari, Savela, Soininvaara, Tiuri, Vihriälä ja Viljamaa.

Nimenuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Pietikäinen S. ja Aho.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia edustajat Karhunen ja Pekkarinen, virkatehtävien takia edustajat Backman, Enestam, Häkämies, Mönkäre ja Norrback sekä yksityisasioiden takia edustajat Apukka, Aura, Huotari, Juhantalo, Kalli, Knaapi, R. Korhonen, Laaksonen, Lapintie, Lindén, Myllyniemi, Nyby, O. Ojala, Polvi, Rauramo, Rimmi, Rinne, Saari, Vihriälä ja Viljamaa.

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 180—191.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Puhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali.

Kun täydennysvaalia varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyssä ehdokaslistassa, jonka puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokunnan jäseneksi ehdotettu valittavaksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että valtiovarainvaliokunnan jäseneksi on tullut valituksi ehdokaslistan mukaisesti ed. Antvuori.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaiksi lainsäädännöksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 92/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 10/1996 vp

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi ulosoton viranomaisia ja muutoksenhakua sekä ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevan uudistuksen siirtymäsäännöksistä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 93/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 11/1996 vp

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys valtion aluehallintoa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Valiokuntaan lähettäminen
Hallituksen esitys 148/1996 vp

Puhemies: Keskustelu asiasta julistettiin viime keskiviikkona pidetyssä istunnossa päättyneeksi. Puhemiesneuvosto on ehdottanut, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan, talousvaliokunnan ja työasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelussa on ed. H. Koskinen ed. Wide-roosin kannattamana ehdottanut, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, talousvaliokunnan ja työasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Puhemiesneuvosto, tarkistaen aiempaa kantansa, ehdottaa nyt, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan, maa- ja metsätalousvalio-

kunnan, talousvaliokunnan ja työasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Kun puhemiesneuvoston tarkistettu ehdotus on sama kuin ed. H. Koskisen ehdotus, puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttäneen yksimielisesti.

Hyväksytään.

Asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, talousvaliokunnan ja työasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

5) Hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1997 perittävästä maksusta

Hallituksen esitys 174/1996 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

6) Hallituksen esitys laeiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuunajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys 175/1996 vp

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

E d. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Niin sanottu MELA-päivärahan ja tapaturmavakuutuksen järjestelmään tehtävät muutokset merkitsevät heikennystä viljelijän sosiaaliturvaan ja lisäävät osaltaan maatalouden kustannuksia. Valtion budjettiriihessä oli päätetty, että sairausvakuutuksen omavastuun ja päivärahan ns. MELA-päivärahaa koskevalta momentilta leikataan 5 miljoonaa markkaa vuonna 1997. Lakiin tehdään vastaavat muutokset. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmää koskevasta määrärahasta leikataan samoin 5 miljoonaa markkaa ns. mata-bonuksen toteuttamisen seurauksena. Nämä leikkaukset tehdään siitä huoli-

matta, että hallitusohjelman mukaisia maatalousyrittäjien sosiaaliturvaan kohdistettuja leikkauksia ei maatalousyrittäjien sosiaaliturvatyöryhmän tekemien laskelmien mukaan ensi vuonna tarvittaisi. Tämä työryhmä on jättänyt viimeksi 29.2.96 raportin, jossa todettiin yksimielisesti, että vuosina 96—97 edellytetty säästötavoite 150 miljoonaa markkaa vuonna 96 ja 150 plus 150 miljoonaa markkaa vuonna 1997 ylittyy toteutetuilla toimenpiteillä 50 miljoonalla markalla. Tämän vuoksi vuoden 1997 talousarvioesitystä laadittaessa ei työryhmän näkemyksen mukaan pitäisi tarvita lisäsäästöjä maatalousyrittäjien sosiaaliturvajärjestelmän osalta.

Kuitenkin eri vaihtoehtojen tarkastelu on pahasti kesken. Ensin olisi tullut katsoa eri toimenpiteiden muodostama kokonaisuus muun muassa mukaan luettuna työterveyshuollon tehostamisen vaikutukset, MYEL-työtuloperusteisiin tarvittavat muutokset, liitännäiselinkeinojen vakuuttaminen jne. ja sen jälkeen harkita, mitä näistä voidaan toteuttaa niin, että järjestelmien tehokkuus ja jatkuvuus turvataan. Aikaa tähän olisi ollut riittävästi, koska vuonna 1997 ei lisäsäästöjä työryhmän aikaisemman käsityksen mukaan tarvita.

Meillä päivärahan tasoa on suunniteltu tämän lakiehdotuksen mukaan leikattavaksi 75 prosentista 70 prosenttiin. Vähimmäispäiväraha on järjestelmästä suunniteltu kokonaan poistettavan, jolloin päiväraha määräytyisi aina voimassa olevan MYEL-työtulon mukaan. Tämä merkitsisi selvää heikennystä näihin korvauksiin. Kolmen päivän ehdollinen karenssi on suunniteltu ehdotomaksi niin, että MELA-päivärahaa ei maksettaisi sairastumispäivältä eikä kolmelta sitä seuraavalta päivältä lainkaan. Lisäksi jos korvauksen määrä olisi alle 60 markkaa, sitä ei maksettaisi ollenkaan.

Budjettiesitykseen liittyen valtion osuus on tarkoitus poistaa vapaaehtoisista mata-vakuutuksista. Niin ikään on tarkoitus toteuttaa mata-vakuutusjärjestelmän muutos, ns. bonusjärjestelmä, jossa vakuutusmaksu pieneneisi 10 prosentilla jokaisesta sellaisesta vuodesta, jona korvattavia tapaturmia ei satu. Täydet bonukset saisi viitenä vahingottomana vuotena, jolloin vakuutusmaksu olisi 50 prosenttia täydestä maksusta. Vastaavasti vakuutusmaksu nousisi, kun korvattavia työvahinkoja sattuu. Tällaista järjestelmää ei muissa vakuutusjärjestelmissä ole nimenomaan henkilöitä koskevana.

Kaiken kaikkiaan nämä muutokset ovat vakavia heikennyksiä viljelijän sosiaaliturvaan.

Viljelijän tasa-arvo muihin ammattiryhmiin nähdessä heikentyy. Tästä lakimuutoksesta seuraa turhaa byrokratiaa ja ns. ihmisten juoksuttaminen lisääntyy.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

7) Hallituksen esitys laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys 176/1996 vp

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Sinänsä hallituksen esitys on myönteinen, mutta substanssiltaan varsin vähäinen ja sillä tavalla riittämätön, kun ajattelemme niitä 32 000:ta ihmistä, jotka tällä hetkellä saavat sotilasvammalain mukaista jatkuvaa elinkorkoa haavoittumisensa ja vahingoittumisensa vuoksi, joka on sodan aikana tapahtunut. Myönteistä tässä tietysti on sukupuolitaso-arvoisuuden eteenpäinvieminen, joka on ollut vajavaista aikaisemmin.

Haluaisin, arvoisa puhemies, kuitenkin kiinnittää huomiota siihen epäkohtaan, mikä jatkuvasti tulee esiin, kun pyrimme käytännössä nostamaan vammautuneiden sotainvalidien vahingoittumisprosenttia eli vahingoittumisastetta. Se on tavattoman vaikeata ja hankalaa myös aivan selvissä tapauksissa. Aikaisemmin tapaturmavivasto suhtautui ja nyt valtiokonttori uutena asioiden hoitajana suhtautuu käytännössä tähän varsin nihkeästi.

Edelleen haluaisin viitata siihen, että varsin monet sodan ajan vammat tulevat käytännössä esiin vasta myöhäisemmällä iällä, jolloin ne pitäisi pystyä asianmukaisesti huomioimaan. Sillä tavalla myös yhteiskunnan vähintään nyt tulee palkita ja huomioida sodanaikainen vammautuminen.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa puhemies! Itse tein tästä jokin kuukausi sitten kirjallisen kysymyk-

sen. Kiitoksia vain, en tiedä onko se siitä johtunut, mutta näköjään tämä on johtanut toimenpiteisiin. Elikkä nyt tässä naiset tulevat samaan asemaan miesten kanssa. Tämähän on ollut puute sotilasvammalain. Minä kyllä olen hyvin tyytyväinen tähän tulokseen. Vasta hiljattain juhliittiin äänioikeuskysymystä 90-vuotistaipaleen osalta, ja tämä on ollut näin pitkään jäissä, vaikka sodasta on aikaa kohta pienen miehen ja naisen ikä. Siinä mielessä kannatan esitettyjä muutoksia ja toivoisi, että nämä tämmöisinä menevät läpi. Jos valiokunnassa huomataan vielä semmoisia puutteita, että ei kohdella naisia tässä tasa-arvoisesti, valiokunta varmaan korjaa ne aikanaan.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Monet eivät varmaankaan tiedä, että tämä laki koskee paitsi viime sodissa vammautuneita myös YK:n rauhanturvaamistehtävissä ja varusmiespalveluksessa vammautuvia. Varsinkin kun me olemme tehneet aika merkittäviä muutoksia rauhanturvaamislakiin, olen sitä mieltä, että valiokunnan pitäisi paneutua hallituksen esitykseen juuri siltä pohjalta, että lähitulevaisuudessa ne uudet tehtävät, joissa suomalaiset sotilaat ovat rauhanturvaamistoiminnossa, saattavat johtaa siihen, että sotilasvammalakeja joudutaan soveltamaan aiempaa useammin. Ne tehtävät, joissa suomalaiset joukot ovat, ovat aiempaa vaarallisempia, ja varsinkin tilanteessa, jossa parhaillaan koulutuksensa aloittava valmiusjoukko tulee astumaan tositoimiin, on todennäköistä, että myöskin sotilasvammalain pohjalta korvattavien vammautumisten määrässä tapahtuu olennaista nousua.

Ed. A l a - H a r j a : Arvoisa puhemies! Ed. Lahtela kertoi, että hänen aloitteensa mukaan tämä on tullut nyt käsittelyyn. Muistutan kuitenkin, että valtiovarainvaliokunnan sosiaali- ja työjaosto mietinnössään viime vuonna nosti esiin sen, että naissootainvalideja kohdellaan eri tavalla kuin miehiä. Olen iloinen, että laki nyt korjautuu ja naiset ovat tulevaisuudessa samanarvoisia kuin miehetkin. Olen myöskin iloinen siitä, että elinkorkoa voidaan myöskin laajentaa omaisille, ja siinä mielessä tämä on erittäin hyvä laki ja kannatettava, oli sen isänä tai äitinä kuka hyvänsä; oikeudenmukaisuus voittoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys 177/1996 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9) Hallituksen esitys laeiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys 178/1996 vp

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. G u s t a f s s o n : Arvoisa puhemies! Itse hallituksen esitys työsuojeluhallinnon siirtämisestä sosiaali- ja terveysministeriöön on ihan perusteltu ja perustuu työryhmätyöskentelyyn. (Min. Jaakonsaari: Oletteko aivan varma?) — Ministeri Jaakonsaari kyselee, olenko aivan varma. Melko varma olen.

Mutta kiinnitän tässä yhteydessä huomiota siihen, että viime päivinä puhuttiin laajemmin valtion aluehallinnon kehittämisestä ja läänijaosta ja siinä yhteydessähän toisessa laissa esitetään työsuojelupiirin työsuojelutoimintojen siirtämistä osaksi lääninhallitusta. Tässä yhteydessä pitää erityisen huolella valiokuntatyöskentelyssä selvittää läänikysymys. Alan asiantuntijaviranomaiset, siis entisen työsuojeluhallituksen työntekijät, ovat varsin laajasti sitä mieltä, että he eivät halua mennä lääninhallituksen alaisuuteen. He kokevat jollakin tavalla menettävänsä riippumattomuutensa, ja ymmärrän itse työsuojelun syvimmän olemuksen sillä tavalla, että ei se välttämättä kovin hyvin sovikaan läänin yhteyteen, vaikka siinä yhteydessä puhutaankin, että itsenäisyys tulisi turvata.

Mutta summa summarum, tämä asia tulee varmaan käsittelyn yhteydessä huomioiduksi. Halusin vain tässä yhteydessä korostaa sitä, että täällä on toinenkin laki, joka sivuaa hyvin merkittävästi nyt lähetekeskustelussa olevaa lakia.

Ed. S. Pietikäinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Aivan samalla tavalla haluaisin alleviivata asiaa, jonka ed. Gustafsson otti esille, vaikka nimenomaan se osa työsuojeluhallintoa ei olekaan tämän lain sisällä, jota nyt käsittelemme. Mutta kokonaisuutena työsuojeluhallinnon ja työsuojelun tulevaisuus vaatii mielestäni sitä, että hallinnollisesti se tulisi säilyttää samalla alueellisella tasolla kuin nyt eli niin, ettei sitä siirrettäisi lääninhallitusten alaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin todeta, että mikäli hallituksen mielestäni varsin huono esitys viidestä suurläänistä toteutuisi, työsuojelun kannalta olisi erittäin hankala tilanne viiden lääninhallituksen alaisuudessa toimiminen.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Kysymys työsuojeluhallinnon ja lääninhallinnon suhteesta on tärkeä siksi, että esimerkiksi ministeri Backman on useaan eri otteeseen väittänyt, että ongelmia esimerkiksi työsuojeluhallinnon alistamisessa lääninhallitusten alaisuuteen ei ole ja että asianomaiset tahot olisivat yhtä mieltä tämän kaltaisesta uudistuksesta. Mutta on syytä yhtyä edustajien Gustafsson ja Tiusanen kannanottoihin, sillä ainakin vasemmistoryhmissä työsuojeluhallituksen työntekijät ovat esittäneet omana käsityksensä, että se itsenäisyys, joka työsuojeluhallinnon toiminnassa on välttämätöntä, vaarantuisi, mikäli tällainen organisaatiouudistus tehtäisiin ja työsuojeluhallinnosta tehtäisiin osa lääninhallintoa. Toivon myös edellä puhuneiden edustajien tapaam, että valiokunta kuulisi työsuojeluhallinnon työntekijöitä, jotka miltei poikkeuksetta pitävät esitettyä uudistusta huonona.

Ed. Aho merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Ed. Laakso ei ole tarkasti lukenut lääninhallintoa koskevia uudistusasiakirjoja. Siellä todetaan, että työsuojeluhallinto tulee lääninhallituksen sisällä nimenomaan asioidensa osalta itsenäiseksi ja riippumattomaksi lääninhallituksen johdosta.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Haluan vain todeta sen, että ed. Vähänäkki ilmeisesti ei ole ollut läsnä niissä tilaisuuksissa, joissa työsuojeluhallinnon edustajat ovat tuoneet omat käsityksensä esille. He nimenomaan ovat toista mieltä, kuin mitä lakiesityksen perusteluissa tältä osin todetaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työasiainvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys laiksi työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys 179/1996 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työasiainvaliokuntaan.

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että edustajien tekemät talousarvioaloitteet ovat tänään nähtävänä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

11) Talousarvioaloitteet 1—441/1996 vp

Lähetekeskustelu

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että talousarvioaloitteet lähetettäisiin valtiovainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Koistinen : Arvoisa puhemies! Liitteen talousarvioaloitteisiin 174—179 haluaisin muutamnan sanan sanoa veteraaniasioista. Meidän tiedämme, että valtion ensi vuoden talousarviossa on ns. veteraanipaketti, mutta siitä huolimatta haluaisin kiinnittää tässä yhteydessä vielä huomiota muutamiin asioihin. Eräs näistä tärkeistä asioista on vähimmäiseläketurvan kehittäminen.

Vähimmäiseläke-toimikunta on yksimielisessä mietinnössään esittänyt pienituloisten rintamaveteraanien vähimmäiseläketurvaa parannettavaksi arvostusnäkökohtiin liittyvänä toimenpiteenä. Tähän on puututtu, ja se hän liittyisi nykyisin maksettavan ylimääräisen rintamalisän järjestelmään. Sitä kehitettäisiin, mutta pidettäisiin huoli, että valiokunnassa katsottaisiin, että noin 50 000 heikkotuloisimman rintamaveteraanin toimeentuloa voitaisiin korjata 12 000 poistuman ”ansioista” käyttämättä jäävillä rahoilla. Siis lisää rahaa ei sanottavastikaan tähän tarvittaisi. Mutta kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia rintamamiesveteraaneja näin autettaisiin.

Edelleen veteraaniasia-ineuvottelukunnan päällimmäisenä tavoitteena on viime aikoina ollut kuntoutustoiminta veteraaniväestön keskuudessa. Se on ollut jo usean vuoden veteraaniväestön huollon tärkein painopistealue. Nyt on saatu se parannus, että lievävammaisten veteraanien kuntoutus nopeutuu eli paranee, mutta huoli on vielä monista veteraaneista, varsinkin sellaisista, jotka ovat, niin kuin he itse ovat sanoneet, ilman prosentteja selvinneet sodasta. Heidän kuntoutuksessaan on vielä korjaamisen varaa. Tähän puututaan myös talousarvioaloitteessa, ja tähän toivoisi tulevan parannusta valiokuntakäsittelyn aikana.

Me olemme puhuneet tässä talossa ja tehneet myös päätöksiä naisten osuuden parantamisesta. Veteraaniasioiden ja veteraanien hoidon kohdalla on hyvin suuri vastuu vielä tänä päivänäkin puolisoilla. Puolisoiden kuntoutus on hyvin tärkeää. Vaikeavammaisten sotainvalidien aviopuolisot ovat usein vuosikymmeniä yksinään hoitaneet puolisoitaan, ja heidän työpanoksensa varassa on tämä työ vielä tänä päivänäkin. Puolisoiden toimintakyky on heikentynyt, ja kuten on kentällä hyvin usein kuullut sanottavan, myös tämä työ urautuu sillä tavalla, että siinä ei huomaa niitä keinoja ja taitoja, joilla voisi keventää ja tehdä myös mielekkäämmäksi tätä työtä. Hoitava puoliso tarvitsee myös kuntoutusta. Hän tarvitsee tietoa ja taitoa, eikä hänelle varmasti pahitteeksi ole, vaikka hän siinä sivussa kuntoutuksen aikana saisi myös virkistystä. Toki aviopuolisoiilla on kuntoutusmahdollisuus, mutta tässäkin, kun vuosikymmenet kuluvat, olisi kierrätyksen nopeutuksella paikkansa.

Eräs naisryhmä on sotelesket. Vuosien 1939—1945 aikana tuli soteleskiä, joille jäi vähintään kaksi alaikäistä lasta huollettavaksi, noin 3 000. Heidän keski-ikänsä on tällä hetkellä 78 vuotta. Heistä kuntoutuksessa oli 200 leskeä vuonna 1995. Toki on ollut aikaisemmin, vuosina 1990—1994, vajaat 800 henkilöä, mutta nyt on tilanne heidänkin kohdallaan se, että kierto on liian hidasta ja sitä pitäisi saada nopeutettua. Näin ollen tähänkin olisi meidän saatava parannus.

Eräs asia, johon kannattaisi mielestäni kiinnittää valiokunnassa huomiota, on myös se, että huomioitaisiin ne sotelesket, joille jäi yksi alaikäinen lapsi huollettavaksi. Heillä on vammaisia lapsia, joita lesket ovat joutuneet hoitamaan koko ikänsä. Näin ollen hekin tarvitsisivat lisäkuntoutusta. Näitä henkilöitä on noin 2 000 tällä hetkellä. Luku ei ole kovin suuri.

Arvoisa puhemies! Vielä asia, josta olen juttanut täällä jo muutamana vuotena talousarvion käsittelyn yhteydessä, on veteraanien hammashuollon korvauksen laajentaminen. Nykyisen veteraanien hammashuollon korvausjärjestelmän mukaan korvataan valtion varoista ainoastaan hammaslääkärin ja erikoishammasteknikon kliinisestä työstä aiheutuneita kuluja. Sen sijaan ei korvata hammaspoteesien valmistuksesta aiheutuneita valmistuskuluja. Kuitenkin veteraaniväestön keskuudessa useimmin tarvittavia hoitomuotoja on irrotettavien hammaspoteesien valmistus ja huolto. Veteraaneista noin 65 prosenttia käyttää hammaspoteesia ja lähes puolet on hampaattomia. Nykyjärjestelmä kohtelee siis hyvin eriarvoisesti eri veteraaniryhmiä. Omat hampaansa hoidattamaan kyenneet ja hampaansa säilyttäneet ovat korvausten osalta paremmassa asemassa kuin omat hampaansa menettäneet, jotka joutuvat turvautumaan irtoproteeseihin. Niiden valmistus- ja korjauskuluja ei korvata ollenkaan tai vain hyvin vähäiseltä osalta.

Tehdyt tutkimukset osoittavat yhtäpitävästi, että yhteiskunnan tuki veteraaneille kattaa hammaspoteesien osalta vain noin puolet todellisista potilaskustannuksista. Jos halutaan auttaa heikommassa asemassa olevia veteraaneja, yhteiskunnan tulisi korvata veteraaneille irtoproteetikkaan liittyvän ja nyt kokonaan korvattavan kliinisen työn lisäksi myös proteesien tekniset valmistuskulut.

Yhteiskunnan tarjoama tuki jää nyt saavuttamatta liian korkean omakustannusosuuden vuoksi monilta. Niinpä arvoiduista 80 miljoonan markan vuotuisista hammashoitokustannuksista toteutui vuosina 94 ja 95 vain noin puolet, ja kuitenkin juuri irtoproteetikkalla olisi yleisterveyden ja ihmisten hyvinvoinnin kannalta erittäin suuri merkitys.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä yhtyä täydellisesti talousarvioaloitteeseen 404, joka koskee pitkään keskustelemaamme suurlääniasiaa. En halua jatkaa enää tätä keskustelua enkä pitkitää, mutta haluan pöytäkirjoihin ilmoittaa kantani. Tulen äänestämään suurläänejä vastaan.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Haluan puuttua kahteen asiaan, mistä itse olen tehnyt aloitteet. Tein 23 aloitetta lähinnä siksi, että tällä osoitettaisiin, miten paljon meillä Itä-Suomessa tarpeita on kaikenlaisiin hankkeisiin, ja tässähan on vain ihan murunen niistä kohteista, mitä pitäisi korjata. Budjetin yhteydessä Itä-

Suomen osalta hirveän paljon ei erityisesti ollut kohdennettu rahoja mihinkään hankkeisiin. Siksi talousarvioaloitteita on tällainen tukku. Erityisesti on kaksi asiaa.

Ensimmäinen liittyy Kuutostiehen. Tein kaksi talousarvioaloitetta Kuutostien parantamisen osalta, ja lähtökohta niissä on, että pyrittäisiin parantamaan liikenneturvallisuuden kannalta huonot kohdat. Kun lähtee Pohjois-Karjalan puoleen menemään, niin kaksi kohtaa on huonoa: Kesälahden ja Tohmajärven kohdalla olevat risteysalueet. Niissä sattuu yllättävän paljon vahinkoja. Niitä ei tiepiirin toimesta, jolla on vähäisiä voimavaroja näihin hankkeisiin, ole korjattu, ja siksi minusta tämän pitäisi tulla valtion talousarviossa näkyviin. Kun Kuutostie olisi sellainen tiepätkä, joka hoitaa itäsuomalaisista liikennettä, se pitäisi tehdä turvallisiksi ja varata tähän riittävät määrärahat.

Jos kustannuksia ajatellaan moottoriteiden osalta, niin näillä muutamilla risteysaluevaroilla ei tehdä monta kymmentä metriä moottoritietä. Sen takia toivoisi, että nämä etenisivät vakavassa mielessä eikä niitä jätettäisi myöhempiin ajankohtiin. Samalla se olisi kädenojennus myös niiden lupauksien suhteen, mitä Itä-Suomi-työryhmän puitteissa on myös pääministerin taholta luvattu, että Itä-Suomi on kohde, jota kehitetään ja sinne ohjataan tarvittavia voimavaroja. Tieverkosto on yksi tällainen tärkeä asia.

Toinen asia on tietysti rautatieverkosto. Niirala-Joensuu — Nurmes — Kontiomäki-rataosuuden, josta olen myös tehnyt talousarvioaloitteen, saneerauksen käyntiin laittaminen olisi kiireellinen juttu, koska puutavara- ja raaka-ainevirrat ja valmiiden tuotteiden virrat ovat aika mahtavat siellä. Tällä hetkellä joudutaan rajoittamaan painoja ja nopeuksia, eikä se millään tavalla ole ainakaan edistämässä Itä-Suomen teollisuuden kehittämistä, koska olosuhteet ovat sen verran huonot.

Toinen laajempi kysymys on metsien suojeleminen. Talousarviossa on se tilanne, että Pohjois-Suomen metsien suojeleminen kompensatioon on osoitettu varoja eri hallinnonalojen osalta useammassakin kohdassa. Pohjois-Karjalassahan suojellaan myös vanhoja metsiä huomattava määrä, uutta aluetta 10 000 hehtaaria. Se tarkoittaa miestyöpaikkojen menetyksinä, että noin 70 ihmistä vähemmän saa vuosittain työtä metsissä. Siihen ei ole vielä laskettu sen lisäksi, mitä se antaisi puunjalostusteollisuudessa ja liittännäiselinkeinojen osalta.

Sen takia tämä ei ole mitenkään vähäinen ky-

symys Pohjois-Karjalan osalta ja toivoisi, että myöhemmässä käsittelyssä myös sinne metsien suojelun kompensaaation osalta osoitettaisiin samanlaisia kompensatioita, mitä Pohjois-Suomen alueelle on tehty, samassa suhteessa. Pohjois-Karjalan suojelualueet ovat pohjoisen lisäsuojelualueesta noin yhdeksäs osa, ja siinä suhteessa olisi annettava Pohjois-Karjalaan varoja. Ei se sen ihmeempää ole. Se olisi tasapuolinen kohtelu maakuntien osalta.

Samaten koko metsien suojeluproblematiikassa ei ole missään vaiheessa Pohjois-Karjalaa noteerattu neuvotteluissa, vaikka budjettineuvotteluihin ilmeisesti on tullut riittävästi aineistoa siitä, mitkä ongelmat meillä on. Korvaavien työpaikkojen osalta en ensinnäkään usko, että niillä pysyvyyttä saadaan, mutta kun edes kymmenen vuoden aikana olisi ajatusta kompensoida jotain. Jos metsät museoidaan, niin jossakin vaiheessa korvaavia työpaikkoja on mahdottomuus pitää, jos ei metsänvartijoita palkata. Onhan mahdollista kehittää jotain matkailun puolella, mutta se on utopiaa.

Toivoisin, että tämä nyt otettaisiin vakavasti ja rahat tulisivat, niin kuin olen aloitteessa esittänyt.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Lahtela pyyteli lisää rahaa Itä-Suomeen. Vastahan te lisäbudjetissa saitte 2,5 miljoonaa markkaa Liperin siirtovesiviemäriin. Kyllä sillä vähän aikaa pärjäälee.

Rouva puhemies! Minä tein peräti 66 talousarvioaloitetta. Se johtui siitä, ettei tullut uni ja täytyi jotain tekemistä keksiä, ja näin ollen kirjoittelin aloitteita. Niitä oli paljon enemmänkin, mutta osan niistä kourakopelolla otin pois ja vein ne, mitä pöydälle jäi.

Mutta jos rouva puhemies sallii, minä en pitkään kuluta aikaa, hiukan talousarvioaloitejärjestelmästä kyllä toteaisin. Vaikuttaa vähän siltä, että se on aikansa elänyt järjestelmä erityisesti siitä syystä, että kun hyvin paljon tehdään pieni-muotoisia aloitteita, muun muassa teialoitteita, niin niillähän ei ole mitään menestymisen mahdollisuutta, koska tielaitoksen määräraha annetaan könttäsümmana, josta tielaitoksen piirit jakavat suunnitelmiansa mukaisesti rahoja niihin kohteisiin, joita halutaan rakentaa. Näin ollen nämä talousarvioaloitteet 95-prosenttisesti ovat pelkän huomion kohdistamista tiettyyn asiaan, tai tietynasteista populismia ja osoitusta siitä, että kansanedustaja on täällä hereillä ja oman vaaliipiirinsä puolesta jotakin tekee.

Minun mielestäni aivan hyvin tämän asian hoitaisi toivomusaloittejärjestelmä, jossa esitetään toivomus jonkun asian eteenpäinviemisestä. Samalla tavalla tämä tulee silloin asianomaisten viranomaisten tietoon myös pienten tiekohteitten ym. osalta. Mutta sen sijaan tämä täysin tarpeeton järjestelmä voitaisiin poistaa. Se on perustuslaillinen oikeus. Ehkä sen tilalle pitäisi saada jotakin, mutta sitä mieltä tästä olen.

Yliä sanon tästä yleisestä asiasta, rouva puhemies! Sen sijaan toivoisin, jos talousarvioaloitteita täällä tehdään, että tämä joululahjarahajärjestelmä, joka aikanaan oli, palautettaisiin tähän taloon. Siinä hallitusryhmien jäsenet saivat aina yhden tai kaksi jotakin pientä seurojentalohomma läpi. Minun mielestäni se olisi erinomaisen hyvä asia, vaikka se meitä oppositiossa ei paljon lämmitä. Mutta minua säällittää, kun esimerkiksi ed. Lahtela ja ed. R. Ojala vuodesta toiseen täällä selkä kyyryssä painavat hallituksen puolesta vihreätä nappia, vaikka sydän vuotaa verta; saisivat edes pikkuisen jotakin lohtua saamalla omalle paikkakunnalleen pari viidenkymmenentuhannen raha-asia-aloitetta läpi, niin olisi taas mukavampi painella sitä nappia. Eikö näin ole, edustajat R. Ojala ja Lahtela?

Rouva puhemies! Kiitoksia, kun sallitte puhua näistä yleisistä asioista järjestelmää koskien.

Omalta osaltani aloitteissa löytyy, yllätys yllätys, sellaisia määrärahasiisiksi kuin esimerkiksi maassa olevien vietnamilaispakolaisten kulttuurin ja sosiaalisen yhdessäolon sekä kielen säilyttämisen edistämiseen, samoin eräiden muiden pienten pakolaisryhmien osalta. Nimittäin minä näen, että kun meille Suomeen otetaan pakolaisia pieniä ryhmiä, ne hajaantuvat täällä oudossa maassa, menettävät sosiaalisen kontaktin toisiin ryhmän jäseniin, menettävät kielitaidon ja myös oman kulttuurinsa. Jos me tänne otamme ulkomaalaisia ja pakolaisryhmiä, meidän pitää huolehtia siitä, että heillä säilyy kansallinen identiteetti. Silloin he myös sopeutuvat, eivät sulaudu, vaan sopeutuvat suomalaiseen yhteiskuntaan paremmin, ja se on tietenkin meille kaikille hyväksi.

Rouva puhemies! Jotta nyt ei luultaisi, että minä olisin periaatteistani luopunut, olen tietysti ehdottanut yli 80:tä miljoonaa markkaa Finnairin lennolle Helsinki-Vantaa — Mogadishu, jolla viedään kaikki täällä olevat Somalian pakolaiset pois ja annetaan vielä 15 000 markkaa jokaiselle rintataskuun uuden elämän aloittamiseksi Somaliassa. Sillä 15 000 markalla saa Mogadishun

pääkadun varrelle, olen ottanut selvää, suutarinliikkeen aivan hyvin. Sama koskee Kosovon albaaneja. Minä en näin ollen ole näistä asioista luopunut.

Mutta sen sijaan katson, että jos me tänne otamme sellaisia pakolaisia, jotka kaikkien sääntöjen mukaan ovat oikeutettuja täällä olemaan, niin heistä, heidän kulttuuristaan ja yhdessäolostaan meidän täytyy pitää huolta. Mutta sellaiset täältä pois, jotka eivät yhteiskuntaan kuulu.

Ed. R y h ä n e n : Arvoisa puhemies! Muutaman sanan totean aloitteestani 353, koska tässä on kysymys yleisemmästä, koko maatakin koskevasta periaatteesta. Olen tehnyt tämän aloitteen tosin Ylä-Savon vesi- ja ranta-alueitten kunnostamiseksi, mutta tiedän, että saman sorttisia ongelmia on laajasti eri puolella Suomea.

Monien Suomen vesistöjen ja nimenomaan pienvesistöjen tila on tänä päivänä huono, jopa äärettömän hälyttävä, koska menneinä aikoina, varsinkin sotien jälkeisen asutustoiminnan aikana, vesistöjä kuivatettiin, järviä kuivatettiin, koska oli tarpeellista saada viljelymaata. Nämä kuivatussuunnitelmat, jotka sodanjälkeisessä tilanteessa tehtiin, jouduttiin tekemään vailla riittäviä selvityksiä. Tällaisia luontoon ja ympäristöön liittyviä uhkatekijöitä ei voitu ottaa huomioon, ja varsinkin nyt, kun on ollut tehostettua viljelytoimintaa ja nämä vesistöt ovat olleet liian matalia, rehevöityminen ja tällainen rappeutuminen on yleinen ilmiö, ja monet Suomen järvet erityisesti juuri esimerkiksi Ylä-Savossa ovat vaarassa tukehtua. Me olemme menettämässä äärettömän paljon arvokasta kansalaisomaisuutta, luontoa, kenties peruuttamattomasti, jos pikaisesti ei ryhdytä toimenpiteisiin.

Tällä hetkellä nimittäin on korjauksiin hyvä mahdollisuus siitä syystä, että peltoa jatkuvasti otetaan pois, on tarve ottaa pois, viljelystä, metsittämistä jopa tuetaan valtion varoin. Nyt nämä rahat täytyisi ohjata sellaiseen toimintaan, että näiden vesistöjen pintaa voitaisiin nostaa ja vedelle palauttaa sille aiemmin kuuluneet ranta-alueet ja luhtamaat. Tähän toimintaan, niin olen ymmärtänyt, on saatavissa myös Euroopan unionin ympäristörahaa. Sen tähden kansallisella tasolla täytyisi tehdä kaikki voitava, jotta tähän koko yhteiskuntaa ajatellen tärkeään tavoitteeseen päästäisiin.

Tämä toiminta olisi siis tarkoituksenmukaista kansantalouden, yleisen viihtyvyyden ja ympäristönsuojelun kannalta ja varsinkin alkuvai-

heessa myös pitkälti työllisyyden ja myöhemmän elinkeinotoiminnan kannalta.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Arvostan ed. Ryhäsen näkemystä siinä, että hän puolustaa Ylä-Savon tiekysymyksiä. Haluan myös itse tuoda esiin aloitteet 438 ja 439. Aloite 438 on määrärahan osoittamisesta Valtatie E18 perusparantamiseen välillä Hamina — Vaalimaa eli Venäjän raja sekä 439 määrärahan osoittamisesta eteläisen rannikon Heli-rautatien suunnitteluun. Nämä ovat molemmat sellaisia liikenneväyliä, jotka on huomioitu Euroopan unionissa. Muun muassa juuri Valtatie E18 lähtee tuon numeraisena Lissabonista, kulkee Euroopan unionin maiden lävitse ja päätty sitten Suomen etelärannikkoa myöten Pietariin. Tätä valtatieta on rakennettu jo pätkittäin melko lailla, mutta se on pahasti vielä kesken. Asiassa on mitä suurin kiire sen vuoksi, että on puhuttu jo aika vakavasti siitä, että eteläinen naapurimme Viro ja muut Baltian maat suunnittelevat Saksan avustuksella kenties suoraan yhteyttä Keski-Euroopasta Pietariin. Jos me emme pidä tässä asiassa tarpeeksi kiirettä, emme olekaan sitten kenties se Venäjän portti, idän portti, josta usein tässäkin salissa puhutaan käyttäen tuota ilmaisua.

Määrärahan osoittaminen Valtatie 18:n perusparantamiseen välillä Hamina — Vaalimaa tarkoittaa ei moottoritien rakentamista vaan nimenomaan olemassa olevan tien leventämistä ja perusparantamista, jotta se kestäisi sen noin viisinkertaisesti lisääntyneen liikenteen, mikä Venäjän rajan avauduttua on sieltä tulossa ja sinne menossa. Myös kuolemantapauksia on tapahtunut tällä välillä. Aikanaan sinne tulee moottoritie, mutta nyt näyttävät moottoritien linjakysymykset Haminan seudulla tulleen niin riitaisiksi, että moottoritien rakentaminen tuolle välille kestää huomattavan pitkän ajan.

Toinen aloite on nimenomaan myös ajatellen Venäjän-liikennettä erinomaisen tärkeä, nimittäin eteläisen rannikon Heli-radnan rakentaminen välillä Helsinki — Porvoo — Loviisa — Kotka — Hamina — Vaalimaa ja aikanaan sieltä myös Viipuriin Venäjän toimesta. Tällä hetkellä idän rautatieliikennettä kuljetetaan Vainikkalan, Lappeenrannan ja Kouvolan kautta ja siitä edelleen Helsinkiin taikka etelään Kymenlaakson satamiin Kotkaan ja Haminaan. Tämä liikenne on lisääntynyt siten, että Valtionrautateiden tuloista muodostaa noin viidenneksen vuosittain rataväli Vainikkala — Kouvola — Kotka — Hamina.

Tämän vuoksi tarvitaan nimenomaan rannikon Heli-rataa, joka lähtisi Turusta, kulki rannikkokaupunkien kautta todella Viipuriin saakka.

Tulevaisuudessa, kun Venäjän kauppa todella avautuu eli siellä ostovoima kasvaa, EU-maat kuljettavat tavaraa tätä pohjoista väylää myöten laivoilla etelärannikon satamiin ja niistä sitten rautateitse. Tällä hetkellä kuljetetaan pääasiassa kumipyöräliikennettä käyttäen, mutta kun Heli-rata saataisiin rakennetuksi etelärannikolle, kuljetettaisiin myös rautateitse, mikä olisi ympäristövälisempi ja ajan myöten myös halvempi ratkaisu. Toivon, että tähän asiaan kiinnitetään vakavaa huomiota eikä eteläisestä Helistä pilailta ja todeta, että nykyinen reitti Vainikkalan kautta on rautatieliikenteelle riittävä.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Haluan ed. Vähänäkin esittelemän Heli-esityksen allekirjoittajana myös sitä kannattaa ja painottaa. Helsingistä itään suuntautuvaa raideliikennematkaisu ei ole pystytty Suomen valtioneuvostojen eikä myöskään eduskunnan toimesta toteuttamaan. Itäinen suunta on ainut pääkaupungista katsottuna, jonnekka ei johda kiskoja. Eli pääkaupunkiseudulta itään on aivan selkeästi toisen tyyppinen yhteiskunta- ja kaupunkirakenne kuin pohjoiseen ja länteen mentäessä. Tämä johtuu nimenomaan raideliikenteen, kiskojen, puuttumisesta; junat eivät kulje sinne.

Arvoisa puhemies! Suomen kansallisen edun mukaista on ja olisi se, että meillä olisi mainitun kaltainen suora, nykyaikainen, nopea ja ympäristöllisesti kestävä yhteys pääkaupunkiseudulta nimenomaan itään, ja niin kuin täällä todettiin, Suomenlahden rannikkokaupunkien kautta myös edelleen Viipuriin ja Pietariin. Tämä on vahvuus ei vain kaakkoiselle Suomelle vaan koko Suomelle, ja tämä on asia, johonka joudumme ennemmin tai myöhemmin konkreettisesti ottamaan kantaa.

Arvoisa puhemies! Myöskin E18:n eli Valtatie 7:n parantaminen on omissa aloitteissani ja nimenomaan väli Loviisa — Kotka. — Ed. Vähänäkin mainitsema väli Hamina — Vaalimaa on tärkeä sekin, haluan sitä kannattaa, niin kuin olen tehnyt. — Muutama sana Loviisa — Kotka-välistä. Todella E18 ei tarvitse uutta moottoritien rakentamista, mutta se tarvitsee moottoriliikennetien tai sen tasoisen tieratkaisun synnyttämistä ja rakentamista. Loviisa — Kotka-väli on tällainen. Pyhtään kautta lähinnä kulkeva Valtatie 7 tarvitsee rahoitusta, ohituskaistat lähinnä ja muut ajoturvallisuutta edistävät ratkaisut.

Ed. Vähänäkki mainitsi Haminan ohituksen. Se on todella kansallinen ongelma, koska yhä enemmän näyttää siltä, että tielaitos on valmis esittelemään myös sellaisen ratkaisun, joka merkitsisi Haminan kaupunkikuvalle varsin kuolettavaa iskua. Kulkiessaan etelästä kaupungin keskustaan ja Suomenlahden rannan välistä tie katkaisee kaupungin yhteyden merelle ja muuttaisi koko ympäristön kuvaa ja sen lisäksi toisi myös selkeät ympäristöhaitat Haminan kaupunkikeskukseen.

Arvoisa puhemies! Valtionrautateiden toimintaedellytyksiin olen halunnut kiinnittää myös aloitteissani, joita on vain viisi, huomiota. Haluan tässä todeta myös sen, että tasoylikäytävöngelmia ratkaistaan jo nyt tehtyjen budjettipäätösten pohjalta transitovälillä Suomenlahden satamat — Vaalimaa, mutta esimerkiksi sellainen puhemiehenkin hyvin tuntema ongelma kuin Ahvenlammen tasoylikäytävä Joutsenossa on odottamassa ratkaisuaan, ja sitä haluaisin kannattaa. Siihen olen tehnyt esityksen rahoitukselta.

Toinen liikenteeseen, nimenomaan lentoliikenteeseen, liittyvä aloite koskee Utin lentokenttää. Sotilaskäyttö on vähentynyt, ja siinä on mahdollisuus siviilikäytön kehittämiseen. Tällöin poistuisivat myös ne paineet, jotka Lappeenrannan kenttään ja sen pidentämiseen ovat kohdistuneet. Viime mainitussa ovat ympäristöhaitat keskeisiä. Kenttähän sijaitsee lähes kaupungin sisällä.

Ed. Uotila: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty monta puheenvuoroa, jotka liittyvät aloitteisiin raideliikenteen kehittämisestä. Muissakin yhteyksissä eduskunta on nimenomaan raideliikenteeseen kiinnittänyt myönteisellä tavalla huomiota. Raideliikenteellä on kolme selkeätä toimimisen aluetta. Tarvitaan toimivaa tavaraliikennettä, henkilöliikennettä pitämällä etäisyyksillä ja toimivaa lähiliikennettä. Sellaisella alueella, missä nämä kolme tarvetta yhdistyvät, tarkoitan tässä nimenomaan pääkaupunkiseutua, tulee ongelmia, jollei rataverkko pysty palvelemaan näitä kaikkia kolmea tarvetta.

Pääkaupunkiseudulla tällä hetkellä, kun on valmistunut lisäraide Tikkurilaan, lähiliikenne Tikkurilasta Helsingin keskustaan toimii lähes metromaisesti ruuhka-aikoina liityntäliikennepalveluineen ja hyvin toimivine vuoroväleineen.

Kahden Suomen suurimman kaupungin välillä oleva lähiliikenne rautateitä pitkin ei sen sijaan

toimi, ja nämä kaksi suurinta kaupunkiahan ovat Espoo ja Helsinki. Ainoa talousarvioaloite, jonka ensimmäisenä allekirjoittajana olen, on Uudenmaan kansanedustajien aloite, ja se koskee lisäraiteen rakentamisen suunnittelun alkamista Helsingistä Leppävaaraan. Tällä rataosuudella tällä hetkellä ongelmat kärjistyvät. Helsingin ja Turun välillä liikennöi huippunopea pendolinojuna. Tällä ratavälillä on tavaraliikennettä, ja täytyy olla mahdollisuuksia kehittää nopeaa henkilöliikennettä. Leppävaaran alue on lähivuosina Suomen nopeimmin kasvava väestökeskittymä. Sen vuoksi toivon todella, että edes suunnittelumäärärahan puitteissa Leppävaara — Helsinki-välille neljännen lisäraiteen suunnittelu voitaisiin aloittaa.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

12) Hallituksen kehitysyhteistyökertomus vuodelta 1994

Kertomus 14/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

13) Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Tunisian tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Euro-Välimeri -sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 96/1996 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 18/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

14) Hallituksen esitys Kiinan kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 133/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 21/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laiksi Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 1997

Hallituksen esitys 135/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 22/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

16) Hallituksen esitys valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1997

Hallituksen esitys 122/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 23/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

17) Hallituksen kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1993 ovat antaneet aihetta

Kertomus 7/1996
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 24/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

18) Lakialoite laiksi kalastuslain muuttamisesta

Lakialoite 4/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti keskiviikkona, kuluvan kuun 23 päivänä pidettävään täysistuntoon.

19) Hallituksen esitys laeiksi työntekijäin eläkelain 12 ja 15 §:n sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 143/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 18/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

20) Hallituksen esitys laeiksi lääkelain ja apteekkimaksusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 118/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö 19/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

21) Hallituksen esitys laeiksi erikoissairaanhoidon lain, kansanterveyslain 40 §:n ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 142/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö 20/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

22) Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 1995

Kertomus 2/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

23) Hallituksen esitys laiksi arvo-osuustileistä annetun lain 29 ja 30 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 102/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 16/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina, kuluvan kuun 22 päivänä pidettävään täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina, kuluvan lokakuun 22 päivänä kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

